

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	10 Medi 2015
Swyddog Arweiniol:	Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Cymunedol
Aelodau Arweiniol:	Aelod Arweiniol Gofal Cymdeithasol (Gwasanaethau Plant ac Oedolion)
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl a Rheolwr Gofal a Chymorth Tai
Teitl:	Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad ar adroddiadau blaenorol a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio ynglŷn â'r Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol (y Gwasanaeth Wardeniaid gynt). Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg o ganfyddiadau allweddol yr asesiad strategol diweddar o'r gwasanaeth dan arweiniad Cefnogi Pobl. Mae'r adroddiad hefyd yn trafod y cynigion ar gyfer dyfodol y gwasanaeth hwn.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'r Pwyllgor wedi gofyn am yr adroddiad hwn.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr aelodau'n ystyried cynnwys yr adroddiad ac yn gwneud sylwadau yn unol â hynny ac yn cefnogi'r dull gweithredu a gymerir.

4. Manylion yr Adroddiad

Arweiniodd yr adolygiad o'r Rhaglen Cefnogi Pobl yng Nghymru at wneud yr argymhelliad canlynol mewn perthynas â gwasanaethau pobl hŷn.

"Argymhellir y dylai'r meini prawf cymhwyso ar gyfer pobl hŷn sy'n derbyn arian Cefnogi Pobl fod yn seiliedig ar angen yn hytrach nag oedran neu ddaliadaeth" (Aylward, 2010).

Ym mis Awst 2012 cyflwynwyd Canllawiau'r Rhaglen Cefnogi Pobl i hwyluso gweithredu ar yr argymhellion a wnaed gan Syr Mansel Aylward yn ei adroddiad.

Nododd y canllaw hwn:

- Bod yn rhaid i ddarpariaeth gwasanaethau cymorth sy'n gysylltiedig â thai fod yn seiliedig ar anghenion sydd wedi eu dynodi neu eu hasesu a bod rhaid i'r ddarpariaeth hefyd fod yn hyblyg ac yn canolbwyntio ar y person

- Y dylai gwasanaethau Cefnogi Pobl fod yn alluogol a datblygu annibyniaeth yr unigolyn
- Bod yn rhaid i becynnau cymorth fod yn seiliedig ar gynlluniau cymorth ysgrifenedig sy'n cynnwys asesiadau risg a mesurau rheoli risg
- Bod angen datganiad o feini prawf cymhwyso ar gyfer derbyn gwasanaeth
- Bod yn rhaid i gymorth ganolbwyntio ar ganlyniadau gyda nodau cyraeddadwy a bod yn rhaid iddynt ddilyn Fframwaith Canlyniadau Cymru Gyfan
- Bod yn rhaid i wasanaethau sy'n derbyn cyllid Cefnogi Pobl adrodd i'r Pwyllgor Cydweithredol Rhanbarthol

Cyflwynwyd yr adroddiad diwethaf i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mai 2014. Ers hynny mae Gwasanaethau Tai a Datblygu Cymunedol wedi newid yn sylweddol. Mae Cefnogi Byw'n Annibynnol bellach yn rhan o'r Gwasanaethau Cymorth Cymunedol.

Gwasanaeth Wardeniaid Cyngor Sir Ddinbych (Cefnogi Byw'n Annibynnol bellach) yw'r gwasanaeth wardeniaid cyntaf yn Sir Ddinbych i ddod yn ddaliadaeth niwtral. Mae Cyngor Sir Ddinbych ar y cyfan ar y blaen i Awdurdodau Lleol eraill yn y rhanbarth o ran gweithredu argymhellion Aylward.

Mae contract presennol Cefnogi Byw'n Annibynnol yn dod i ben 31.3.2016. Mae Canllawiau'r Rhaglen Cefnogi Pobl yn datgan y dylai gwasanaethau newydd fod yn destun yr ymarferion caffael a rheoleiddio arferol. Cyn belled a bod trefn adolygu gadarn a rheolaidd ar waith, ni ragwelir y bydd gwasanaethau Cefnogi Pobl yn cael eu hail-dendro yn rheolaidd, dim ond yn dilyn adolygiad gwasanaeth. Bydd yr adolygiad yn gallu canfod pa un ai yw'r gwasanaeth yn strategol berthnasol, o ansawdd isel, yn adlewyrchu canllawiau cost derbyniol ac yn gallu gwneud y newidiadau i fynd i'r afael â'r diffygion a nodwyd. Yn y lle cyntaf, dylid ystyried ailfodelu fel ffordd o ad-drefnu gwasanaethau.

Yn unol â Chanllawiau'r Rhaglen Cefnogi Pobl, mae'r Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol wedi ei werthuso'n ddiweddar dan arweiniad Cefnogi Pobl. Mae'r adroddiad yn dal ar ffurf drafft, fodd bynnag mae'r canfyddiad allweddol fel a ganlyn:

- Ceir digon o dystiolaeth bod y gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn strategol berthnasol. Gellir datblygu'r gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol i ddod yn bartner allweddol wrth gyfrannu at weithredu'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yn Sir Ddinbych.
- Ceir digon o dystiolaeth bod y gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol bellach yn wasanaeth deiliadaeth niwtral cymwys Cefnogi Pobl.
- Mae cynnydd cadarnhaol wedi ei wneud o ran datblygu prosesau Cynllunio Cefnogaeth a Rheoli Risg. Fodd bynnag, mae angen gwaith ychwanegol i ddatblygu polisiau a phrosesau er mwyn cyrraedd safonau ansawdd gwasanaeth gofynnol Cefnogi Pobl. Yn ystod yr wythnosau nesaf bydd y Rheolwr Cefnogi Byw'n Annibynnol a'r Swyddog Adolygu Cefnogi Pobl yn llunio cynllun gweithredu.

- Nid oes digon o dystiolaeth bod y gwasanaeth yn darparu gwerth am arian ar hyn o bryd. Mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu i lai o ddefnyddwyr gwasanaeth o lawer na'r hyn y mae'r contract yn ei ganiatáu. Mae nifer yr oriau hefyd yn llai. Cydnabyddir bod rheoli nifer y defnyddwyr gwasanaeth wedi bod yn anodd yn ystod y cyfnod pontio a bod gan Cefnogi Byw'n Annibynnol gynlluniau i gynhyrchu mwy o atgyfeiriadau yn y dyfodol. Bydd angen ystyried nifer y defnyddwyr gwasanaeth, oriau darparu a phris y contract cyn dyfarnu'r contract newydd yn 2016. Wrth ystyried y canfyddiadau hyn yn erbyn toriadau i'r Grant Cefnogi Pobl, bydd y Swyddog Contractau ac Adolygu yn gwneud argymhellion i ailfodelu'r gwasanaeth er mwyn mynd i'r afael â'r materion hyn. Mae hyn yn debygol o arwain at ostyngiad mewn cyllid ac oriau contract.
- **Ni** fydd y Swyddog Contractau ac Adolygu yn argymhell bod y gwasanaeth hwn yn destun proses dendro gystadleuol. Teimlir y byddai'r newidiadau yn sgil proses dendro yn niweidiol i'r cynnydd da a wnaed eisoes yn y gwasanaeth hwn. Bydd Cefnogi Pobl yn gweithio gyda Cefnogi Byw'n Annibynnol i ailfodelu'r gwasanaeth, i fynd i'r afael â'r materion a amlygwyd ac i gytuno ar lefel dderbyniol o arbedion ar gyfer y dyfodol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd y prosiect hwn yn cyfrannu at gefnogi Cynllun Corfforaethol Sir Ddinbych 2012-2017 yn y meysydd canlynol:-

- Mae pobl ddiamddiffyn yn cael eu diogelu ac yn gallu byw mor annibynnol â phosibl
- Sicrhau mynediad at dai o ansawdd da

Mae'r prosiect yn chwarae rhan allweddol wrth gyfrannu at atal digartrefedd ar gyfer pobl ddiamddiffyn.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Ar gyfer 2015-16, mae £547,962 o'r Grant Cefnogi Pobl wedi ei ddyrannu i Cefnogi Byw'n Annibynnol. Teimlir y gellir gwneud arbedion heb effeithio ar nifer y defnyddwyr gwasanaeth presennol na'r ddarpariaeth.

Mae gan y gwasanaeth y potensial i wneud cyfraniad sylweddol at Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru).

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Dros y blynyddoedd diwethaf mae'r cynigion i ailfodelu'r Gwasanaeth Wardeniaid i wasanaeth daliadaeth niwtral wedi eu cynnwys yng Nghynllun Gweithredol Cefnogi Pobl ac, yn fwy diweddar, yng Nghynllun Comisiynu Lleol Cefnogi Pobl y gynhaliwyd Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb arno.

Yn dilyn casgliad adolygiad 2015, bydd unrhyw benderfyniad i ailfodelu yn destun asesiad o effaith ar gydraddoldeb.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Mae'r newidiadau hyn wedi eu hystyried yng nghyd-destun Cynllun Comisiynu Lleol Cefnogi Pobl (a elwid gynt yn 'Cynllun Gweithredol Cefnogi Pobl) ers 2009. Ymgynghorir ynglŷn â'r cynllun comisiynu lleol gyda budd-ddeiliaid, defnyddwyr gwasanaeth a'r pwyllgor archwilio.

Yn ystod yr adolygiad, bu i'r Swyddog Contractau ac Adolygu gyfweled â defnyddwyr gwasanaeth ac roedd tystiolaeth i awgrymu nad oedd defnyddwyr gwasanaeth yn deall beth oedd y newidiadau a pham eu bod yn angenrheidiol. Amlygwyd hyn i Reolwr Cefnogi Byw'n Annibynnol yn ystod yr adolygiad a chadarnhaodd bod y gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol wedi ymgynghori'n helaeth â defnyddwyr gwasanaeth a budd-ddeiliaid trwy gydol y cyfnod pontio. Bydd gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn parhau i fynd i'r afael â'r pryderon hyn wrth hyrwyddo'r gwasanaeth ymhellach.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n rhaid parhau i reoli'r dull arfaethedig yn ofalus, yn enwedig o ran y materion gwerth am arian a nodwyd yn adran 4 a'r risg o adfachu a nodwyd yn adran 10. Dylid adolygu'r rhaglen yn rheolaidd i sicrhau nad yw'r gwariant yn fwy na'r cyllid a ddyrannwyd.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'r gwasanaeth bellach yn fodel cefnogaeth deiliadaeth niwtral. Fodd bynnag, yn sgil y newid hwn, mae yna nifer o ddefnyddwyr gwasanaeth nad ydynt bellach yn gymwys neu'n dymuno derbyn cefnogaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol. Mae trefniadau ar waith i'r defnyddwyr gwasanaeth hyn aiddderbyn y gwasanaeth os yw eu hamgylchiadau'n newid.

Mae'r gwasanaeth wedi gweld gostyngiad sylweddol yn nifer y defnyddwyr gwasanaeth (llai na hanner nifer y defnyddwyr gwasanaeth bellach yn defnyddio'r gwasanaeth) ac mae atgyfeiriadau newydd yn dal yn isel. Mae yna risg o adfachu os nad yw Cefnogi Byw'n Annibynnol yn gallu cynyddu nifer y defnyddwyr gwasanaeth. Mae Cefnogi Byw'n Annibynnol yn bwriadu hyrwyddo'r gwasanaeth yn eang o fewn Tai Gwarchod a'r gymuned ehangach. Bydd hyn hefyd yn cael sylw pan fydd y gwasanaeth yn cael ei ailfodelu yn 2016.

Yn ystod adolygiad diweddar Cefnogi Pobl roedd yn amlwg nad oedd defnyddwyr gwasanaeth yn deall pa newidiadau sydd wedi eu gwneud a pham. Mae risg y gallai hyn niweidio enw da'r Cyngor. Bydd Cefnogi Byw'n Annibynnol yn parhau i fynd i'r afael â'r pryderon hyn wrth symud ymlaen.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae erthygl 6.3.3 cyfansoddiad y Cyngor yn nodi pwerau'r Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â datblygu ac adolygu polisiau ac mae erthygl 6.3.4 (b) yn nodi pwerau archwilio mewn perthynas â pherfformiad o ran amcanion polisi a darparu gwasanaethau.

Swyddog Cyswllt:

Gwasanaethau Cymorth Cymunedol

Rhif Ffôn: 01824 706654